

**Бистров Я.В. Interpreting English Fiction : Theory and Practice :
[навчальний посібник] / Яків Володимирович Бистров. –
К. : Ленвіт, 2014. – 216 с. – (лист Міністерства освіти і науки України
№ 1/11-2314 від 11.02.2014 р.)**

Основним завданням інтерпретації літературного тексту як навчальної практики і пошукової діяльності загалом полягає у тому, щоб досягнути не тільки змісту твору, запропонований письменником, але й те, що криється у ньому поза авторською волею, зважаючи на зворотність процесу інтерпретації, який передбачає форму прочитання людини-яка-перебуває-у-світі. Автор посібника Я.В. Бистров орієнтує студента на критичну рецепцію змістового наповнення автентичних художніх текстів і сучасних наукових праць з літературної стилістики.

Навчальний посібник з інтерпретації художнього тексту призначений для студентів старших курсів філологічних спеціальностей класичних і педагогічних вищих навчальних закладів і укладений відповідно до вимог чинної програми. Він вдало доповнює цикл фундаментальних навчальних дисциплін, які викладаються англійською мовою на факультетах та інститутах іноземних мов: “Лексикологія”, “Стилістика”, “Національна література країни, мова якої вивчається”, “Теорія і практика перекладу”.

З укладеного навчального матеріалу видно, що автор посібника намагається наблизити навички та уміння студентів до тих вимог, які ставляться до випускників мовних факультетів у сучасних умовах. Інтерпретація тексту вивчається на завершальному етапі підготовки студента-філолога на основі вже отриманих знань з основної іноземної мови, лексикології, стилістики, теорії літератури, що забезпечує можливість максимальної професіоналізації навчальної дисципліни “Лінгвостилістичний аналіз та інтерпретація художнього тексту”.

Актуальність посібника визначається введенням тих розділів, у яких відображені сучасні теорії літературної критики, зокрема когнітивної наратології і когнітивної лінгвістики, а також умотивованим вибором для аналізу постмодерністських текстів, які становлять труднощі для прочитання та інтерпретації мовою оригіналу.

Подана в посібнику проблематика може вивчатися не тільки студентами мовних відділень, але й також на перекладацьких відділеннях, адже містить розділ про міжкультурний підхід до літературних перекладів у теоретичній частині та інтерпретацію літературного перекладу художньої прози малої форми у практичній частині.

Мета посібника – формування і розвиток умінь філологічного аналізу художнього тексту на основі поєднання системності теоретичних знань з основ літературознавства, стилістики та інтерпретації окремого тексту.

Наукова новизна посібника забезпечується як вибором текстів представників модернізму і постмодернізму – Джеймса Джойса, Сьюзен Хілл, Ентоні Берджеса, Дональда Бартельмі, Джуліана Барнса, Брета Елліса, всі з яких були об’єктом лінгвостилістичного аналізу та інтерпретації у попередніх посібниках, так і викладом теоретичних основ одиниць когнітивної лінгвістики, зокрема концептуальної метафори із залученням методики концептуального аналізу, що засвідчує нове прочитання кращих зразків англійської художньої прози.

Запропонована структура посібника відзначається чіткістю і логічністю побудови, доцільністю виокремлення тематичних розділів та глосарія літературознавчих термінів.

Навчальний посібник складається з двох основних частин. Теоретична частина посібника (*Theory and application*) узагальнює і систематизує жанрові різновиди художньої прози в історичній ретроспективі, особливості модерністської і постмодерністської прози, літературно-критичні традиції та сучасні підходи до аналізу художньої прози, у т.ч. з урахуванням

етнокультурного і міжкультурного аспектів викладання художнього перекладу (CHAPTER 1); форми викладу тексту, співвідношення розповіді і нарації, типи нараторів, вибір літературних прийомів авторської мовленнєвої репрезентації у прозі (CHAPTER 2); типи літературних персонажів, типи і методи характеризації персонажів, сюжет та його структурні елементи (CHAPTER 3); характеристики індивідуального стилю автора і створення образності літературного тексту, які виявляються у вживанні стилістичних прийомів та виражальних засобів (CHAPTER 4). Кожен підрозділ теоретичної частини супроводжується пронумерованою відповідно до розділів системою вправ і зразками завдань для аудиторної роботи та самостійного опрацювання (*Assignments*), а також бібліографічним списком (*References and further reading*).

Практична частина посібника (*Practice*) складається з восьми розділів (CHAPTERS 5–12), кожен з яких акцентує увагу на практичних аспектах лінгвостилістичного аналізу художніх творів ХХ–ХХІ століть. У ній методика цілісного опрацювання матеріалу відбувається за визначеною схемою інтерпретації літературного тексту (*How to study a literary text*) у послідовності *Text & context – Textual analysis – Beyond the text* разом із анотованим списком рекомендованої літератури для самостійного опрацювання (*References and further reading*).

Text & context – короткий огляд біографії письменника, історичний та соціокультурний контекст, які виступають передумовами до написання художнього твору і відкривають перспективи для інтерпретації тексту.

Textual analysis являє собою систему різноманітних (усних та письмових) вправ та завдань, які викладені відповідно до структури теоретичної частини посібника. Вони зорієнтовані на опанування смислової множинності художнього тексту і спрямовані на вироблення умінь стилістичного аналізу окремого зрізця художньої літератури як об'єкта інтерпретації.

Beyond the text – перелік письмових завдань творчого і проблемного характеру для самостійної роботи (написання есе, підготовка проєктів, аналітико-пошукова робота тощо), які призначені для розширення мовної і соціокультурної компетенції студента.

Посібник завершує глосарій літературних термінів (*Glossary*).

Практичну цінність посібника становить велика кількість творчих завдань для студентів, зорієнтованих, у першу чергу, на подальший розвиток навичок письма (написання проєктів чи есе), вдосконалення комунікативних навичок (ведення дискусії чи презентації) і, ширше, – на опанування смислової множинності художнього тексту з метою оптимізації умінь цілісного стилістичного аналізу об'єктів інтерпретації.

Отож, під час укладання посібника автором застосовано інтегрований підхід до лінгвостилістичного аналізу художнього тексту, у якому у рівних частинах поєднуються як літературознавчий, так і лінгвістичний підходи до аналізу художнього тексту.

При організації навчального матеріалу автор намагався максимально наблизити структуру і наповнення посібника до тих вимог, які ставляться до філолога-викладача відповідно до Болонської концепції викладання іноземної мови, зокрема зосередивши мовну підготовку на самостійній пошуковій підготовці студентів старших курсів.

Особливе значення у засвоєнні навчального курсу “Лінгвостилістичний аналіз та інтерпретація художнього тексту” має самостійна робота, яка передбачає не тільки виконання теоретичних і практичних завдань творчого характеру, але й вивчення джерельної бази – наукових статей і монографій, які присвячені окремим питанням дослідження художнього тексту, що, без сумніву, збагатить кругозір та знання студента-філолога, майбутнього викладача англійської мови.

Основним завданням автора посібника було ознайомити студента із системою понять і дослідницьких прийомів літературної стилістики, які б розвивали його вміння не тільки самостійного прочитання художнього твору, але й у подальшому спробі навчити інших мистецтву інтерпретації.

Видається за доцільне висловити деякі міркування, що сприятимуть удосконаленню дидактичної концепції посібника:

1. Оскільки 2 і 3 розділи теоретичної частини посібника містять цитати з наукових монографій, рекомендуємо розробити систему вправ і завдань у вигляді таблиць і схем, які унаочнили б здобутки відомих літературних критиків.

2. З метою самостійного практичного оволодіння студентами основами інтерпретації художнього тексту вважаємо за потрібне подати зразки застосування окремих дослідницьких прийомів і процедур для аналізу уривків з художньої літератури.

Утім, ці рекомендації не є принциповими і не впливають на загальну високу оцінку дидактичної репрезентації фактичного матеріалу. Вважаємо, що новизна творчого пошуку автора навчального посібника з інтерпретації тексту “Interpreting English Fiction: Theory and Practice” дає підстави для його використання у навчальній діяльності, а також у різних сферах професійної діяльності філолога, викладача і перекладача.

Гудманян А.Г.

*доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри англійської філології
і перекладу Гуманітарного інституту
Національного авіаційного університету*